

Dříve než začnete

- ▶ Použijte tento kontrolní seznam, abyste pomohli studentům a studentkám dokončit závěrečné práce, publikovat v souladu s etickými standardy a vyhnout se pochybným výzkumným praktikám.
- ▶ Cílem tohoto kontrolního seznamu je pomáhat školitelům a školitelkám vest studenty při psaní diplomových a disertačních prací a publikování v souladě se standardy a hodnotami akademické a vědecké integrity.
- ▶ Seznam by měl pomáhat provázet studenty a studentky při přípravě jejich prací a publikací podle nejlepších výzkumných postupů a vyhnout se rizikům neetického chování a pochybných výzkumných praktik.
- ▶ Kontrolní seznam by se měl používat od přidělení tématu a v celém průběhu přípravy závěrečné práce.
- ▶ Berte na vědomí, že tento seznam možná budete muset pro své potřeby přizpůsobit v závislosti na specifikách vašeho oboru, vašich předchozích zkušenostech, pravidel a politik vaší instituce.
- ▶ Podle rozdělení zodpovědnosti na institucionální úrovni to možná nebudete vy, kdo uskuteční některé z níže popsaných kroků, ale v každém případě se musíte ujistit, že se vašim studentům dostane odpovídajícího vedení.
- ▶ Bylo by prospěšné věnovat se některým bodům ve skupinách dvou nebo více studentů/studentek.

Všeobecné doporučení

- ▶ Uvědomte si, že jste vzorem.
- ▶ Uvedte své studenty/studentky do kultury svého vědního oboru a pomozte jim překonat most mezi pozicí studenta a výzkumníka.
- ▶ Povzbuzujte své studenty/studentky, aby interagovali s výzkumnou komunitou a zúčastňovali se událostí akademického života.
- ▶ Povzbuzujte své studenty/studentky k sebereflexi a pomozte jim rozvíjet kritické myšlení.
- ▶ Snažte se studenty/studentky motivovat, ptejte se jich na postup práce a jak se jim daří.
- ▶ Ukažte studentům/studentkám svou aktivitu a účast při vypracování jejich závěrečné práce a publikování výsledků.
- ▶ Poradte studentům/studentkám, aby si vedli výzkumný deník jako užitečný způsob uchování všech důležitých informací na jednom místě.
- ▶ Když se objeví problém, snažte se ho řešit v zájmu studenta/studentky, bez použití nátlaku.

Jméno:

Všeobecná příprava pro mě jako školitele/školitelku

- Přečetl(a) jsem si institucionální požadavky relevantní pro vedení závěrečné práce a (pokud se mě to týká) absolvoval(a) jsem požadované školitelské kurzy.
- Vím, jaké jsou požadavky na kvalitu závěrečných prací na mé instituci.
- Vím, kde na mé instituci najít informace o úlohách a procesech při vedení práce.
- Mám poznatky o akademické a vědecké integritě včetně jejich různých porušení jako psaní na objednávku (contract cheating), pochybné vydavatele (paper mills), darování autorství, plagiátorství a nedostatky managementu dat.

Akademická a vědecká integrita

- Prodiskutovali jsme se studentem/studentkou hodnoty akademické a vědecké integrity a proč je důležité používat a podporovat zodpovědné akademické a výzkumné postupy.
- Zkontroloval(a) jsem, že student/studentka absolvoval(a) vhodný trénink akademické a vědecké integrity.
- Shodli jsme se, že při vypracování závěrečné práce studenta/studentky a publikování výsledků budeme respektovat principy akademické a vědecké integrity.
- Vysvětlil(a) jsem studentovi/studentce následky neetického jednání ve výzkumu (jako plagiátorství, fabrikace dat a jiné porušení akademické etiky a postupů).
- Pokud student ještě neabsolvoval kurzy akademické a vědecké integrity, nasměřuji jich ke zdrojům dostupným na instituci nebo spolehlivým zdrojům jako například <https://www.adademicintegrity.eu/wp/all-materials/>.
- Naučil(a) jsem své studenty/studentky, jak najít všechny relevantní dokumenty (například etický kodex instituce).

Přípravy pro studentskou práci

- Dohodli jsme se se studentem/studentkou na pravidelných individuálních či skupinových setkáních a jejich dodržování.
- Dohodli jsme se se studentem/studentkou, že budeme navzájem respektovat svůj pracovní čas a vyhneme se kontaktům přes víkendy nebo během dovolených.
- Vytvořili jsme se studentem/studentkou vhodný plan práce a dohodli jsme se na časovém rozvrhu, podle kterého se bude řídit.
- Jsem tu, abych podpořil(a) své studenty/studentky, a oni vědí, že udělám vše, co je v mých silách, abych jim pomohl(a). Také vědí, kdy a kde mě mohou zastihnout.
- Před začátkem sběru dat jsem zkontroloval(a), zda výzkum studenta/studentky nevyžaduje etické schválení. Pokud vyžaduje, pomohl(a) jsem mu/jí projít úředním postupem.

Formulování výzkumných otázek a designu výzkumu

- Prodiskutovali jsme se studentem/studentkou vyhledávání v literatuře a jak najít relevantní literární zdroje pro výzkum.
- Prodiskutovali jsme se studentem/studentkou, jaký přínos bude mít jeho/její práce pro existující výzkum v našem oboru.
- Po diskusi jsme se se studentem/studentkou dohodli na výzkumných otázkách, designu výzkumu, metodologii práce a způsobu monitorování procesu výzkumu.
- Po diskusi jsme se se studentem/studentkou dohodli na zaměření jeho/jejího výzkumu a jaké znalosti nebo schopnosti jsou potřebné pro realizování navrženého výzkumu. Pokud je to potřebné, vedem studenta/studentku k používání relevantních zdrojů, využívání příležitostí k tréninku anebo konzultaci.
- Pokud je to potřeba, poradím studentovi/studentce externího konzultanta/externí konzultantku pro plánování výzkumného tématu.

Zpětná vazba

- Mám pravidelné konzultace se svými studenty/studentkami a sleduji jejich probíhající výzkum.
- Komunikuji vždy jasně a s respektem.
- Vždy se snažím dávat konstruktivní zpětnou vazbu a ocenit pozitivní aspekty.
- Zkontroloval(a) a prozkoumal(a) jsem, zda byla data od studenta/studentky získána, zaznamenána, zpracována a uchována vhodným způsobem.

Zpracování dat a analýza

- Dohodli jsme se se studentem/studentkou na metodách zpracování a analýzy dat, které bude používat.
- Mluvili jsme se studentem/studentkou o faktorech, které by mohly ovlivnit objektivitu analýzy dat, jako různé formy zaujatosti (bias) nebo konflikty zájmů.
- Instruoval(a) jsem studenta/studentku, že všechny možné limitace, zdroje zaujatosti a konflikty zájmů musejí být v práci jasně uvedeny.
- Prodiskutovali jsme se studentem/studentkou požadavky na správné uchovávání výzkumných dat a shodli jsme, jak a kde se budou uchovávat data související s jeho/její prací.
- Mluvili jsme se studentem/studentkou o možnosti výskytu odlehlých hodnot a proč a jak by neměly být vyřazeny z datasetu.
- Mluvili jsme se studentem/studentkou o důležitosti anonymizace účastníků výzkumu (pokud se to týká jeho/její práce).

Akademické psaní

- Nasměroval(a) jsem studenty/studentky k příkladům dobrého akademického psaní v mém oboru.

- Povzbuzoval(a) jsem studenty/studentky ke čtení vhodné literatury na téma akademického psaní.
- Zabezpečil(a) jsem, že student/studentka ví, jak správně citovat. Pravidelně jsem jeho/její práci četl(a) a kontroloval(a).
- Mluvil(a) jsem se studentem/studentkou o důležitosti konzistentního používání jednoho citačního stylu.
- Radil(a) jsem studentovi/studentce správně používat software na správu citací.
- Seznámil(a) jsem studenta/studentku s tím, že musí před odevzdáním práce zkontrolovat, zda jsou všechny materiály (obrázky, grafy, a tabulky) správně označené, mají odpovídající odkazy a uvedené zdroje.
- Seznámil(a) jsem studenta/studentku s tím, že si musí zkontrolovat seznam literatury a jeho konzistentnost s odkazy v textu (citace nebo poznámky pod čarou).

Spolupráce

- Se studenty/studentkami pod mým vedením jsme prodiskutovali a dospěli k dohodě ohledně autorského příspěví ke společnému článku.
- Pokud je práce studenta/studentky součástí většího výzkumného projektu, prodiskutovali jsme, dospěli k dohodě a formalizovali jsme vztah mezi projektem a prací studenta/studentky ve smyslu autorství.
- Pokud je práce studenta/studentky součástí většího výzkumného projektu, prodiskutovali jsme, dospěli k dohodě a formalizovali jsme vztah mezi projektem a prací studenta/studentky ve smyslu využití dat.
- Pokud je práce studenta/studentky součástí většího výzkumného projektu, prodiskutovali jsme, dospěli k dohodě a formalizovali jsme vztah mezi projektem a prací studenta/studentky ve smyslu práv duševního vlastnictví.

Etické publikování

- Prozkoumali jsme se studentem/studentkou požadavky potenciálního vydavatele.
- Zkontrolovali jsme se studentem/studentkou kvalitu časopisu a prodiskutovali jsme problematiku pochybného (predátorského) publikování. Pokud jde o doktoranda/doktorandku, vysvětlil(a) jsem, že práce publikovaná v pochybném časopisu se nemůže použít jako součást disertační práce.
- Mluvíli jsme se studentem/studentkou o tom, jak důležité je zařadit mezi seznam autorů pouze lidi, kteří relevantně přispěli k práci, podle definice Mezinárodní komise editorů lékařských časopisů (International Committee of Medical Journal Editors, ICMJE) a Komise pro publikační etiku (Committee on Publication Ethics, COPE).
- Zajistil (a) jsem, že si student/studentka uvědomuje, že pořadí autorů by mělo vyjadřovat stupeň jejich přínosu k práci.
- Zajistil (a) jsem, že si student/studentka uvědomuje povinnost vhodně uvést (např. v části Poděkování) lidi, kteří přispěli k práci, ale nesplňují podmínky autorství.
- Zajistil(a) jsem, že si student/studentka uvědomuje potřebu zvážit možné konflikty zájmů a pokud jsou přítomny, otevřeně je uvést v publikaci.
- Zajistil(a) jsem, že si student/studentka uvědomuje potřebu uvést sponzory výzkumu.

Závěrečné připomínky

- Spolu se studentem/studentkou jsme zkontrolovali požadavky instituce na odevzdání nebo obhajobu práce.
- Pokud mám k dispozici software pro odhalování textové shody, použil(a) jsem ho po odevzdání práce pro identifikaci možného plagiátorství a vyhodnotil(a) nalezené shody.
- Opatrně jsem přečetl(a) a podrobil(a) analýze všechny kapitoly závěrečné/disertační práce kandidáta před obhajobou.